

Wspomnienia o prof. dr med. Borysie Velimirovicu

Małgorzata Dzięgielewska i Wojciech Pędich

W dniu 9 stycznia 2010 roku w Baden pod Wiedniem zmarł w wieku 86 lat prof. dr med. Boris Velimirović, wybitny lekarz epidemiolog i gerontolog, członek honorowy Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego, wielki miłośnik Polaków i naszego kraju. Wielokrotnie odwiedzał Polskę, uczestniczył w wielu konferencjach naukowych Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego, przedstawiał swoje przemyślenia jako wykładowca lub uczestnik dyskusji. Poliglota posługujący się wieloma językami, także językiem polskim, w sposób bardzo dla niego specyficzny, co zjednywało Mu sympatię słuchaczy. Był naszym przyjacielem.

Nie sposób pisać o Profesorze Velimirovicu i nie wspomnieć o początkach jego związków z Polską. Jako kilkunastoletni chłopiec wziął udział w 1938 roku w zlocie harcerskim, organizowanym przez Aleksandra Kamińskiego nad jeziorem Narocz. A w następnym roku na obozie w Górkach Wielkich. To wydarzenie tak wpłynęło na młodego chłopca, że zapragnął on w późniejszych latach studiować medycynę na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Sytuacja polityczna po II wojnie światowej uniemożliwiła realizację tego marzenia. Pierwszym miejscem pracy po ukończeniu Uniwersytetu Medycznego w Pradze był czeski Cieszyn – Profesor często wspominał, jak oglądał Polskę – polski Cieszyn, z okien swojego pokoju w szpitalu.

Prof. Boris Velimirović, z urodzenia Serb, większość swojego życia zawodowego spędził w kilkunastu krajach świata jako funkcjonariusz Światowej Organizacji Zdrowia, by zakończyć karierę jako profesor i dyrektor Instytutu Medycyny Społecznej Uniwersytetu w Grazu (Austria). Od wielu lat interesował się problemami gerontologii i geriatry, szczególnie problemami ochrony zdrowia ludzi starych.

Boris Velimirović urodził się 27 stycznia 1924 roku w Knjazevac (Jugosławia) . Studia medyczne ukończył w 1951 r. na wydziale lekarskim Uniwersytetu w Pradze, dyplom nostryfikował na uniwersytecie w Wiedniu. Miał bardzo specyficzną drogę zawodową i naukową. W latach 1950 - 1962 praca w klinice chorób wewnętrznych Uniwersytetu w Wiedniu, gdzie w roku 1958 uzyskał specjalizację z chorób wewnętrznych. Stopień DTPH w School of Higiene and Tropical Medicine Uniwersytetu w Londynie, 1965. W latach 1962 – 1963 brał udział w misji ONZ w Kongo, 1963 - 1964 misja PAHO-WHO Lima, Peru. W latach 1964 - 1965: dyrektor "Malaria Eradication Project" WHO Haiti, 1966 - 1967 szef zespołu: Schistosomiasis, WHO Nigeria, 1968 szef zespołu: Training Course for Malariologists, WHO, Turcja, 1968 - 1973 Senior CD Adviser, WPRO / WHO Manila, Filipiny. W latach 1976 -1979 był szefem Field Office US-Mexico Border, PAHO / WHO, El Paso, Texas, USA, zaś w 1979 - 1984 szefem Communicable Diseases Unit, WHO / EURO, Kopenhaga. W roku 1974 został docentem epidemiologii , a następnie od 1982 roku profesorem Uniwersytetu w Wiedniu. W latach 1984 -1991 był dyrektorem Instytutu Medycyny Społecznej Uniwersytetu w Grazu. Od 1991 roku na emeryturze.

(W. Pędich): Poznałem prof. Borysa Velimirowicza w 1990 roku na konferencji WHO „Maximizing of health potential of hospital patients” w Hochzirl (Austria), gdzie przedstawił referat pt. „Balance between community-based and hospital-institutional care of the elderly”. Zaprosiłem Go wtedy do Polski. To zapoczątkowało naszą wieloletnią przyjaźń i współpracę

W latach 1991-1999 prof. Velimirowić wziął udział w 6 zjazdach i konferencjach naukowych Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego, na których pięciokrotnie wygłaszał referaty o tematyce gerontologicznej oraz czynnie uczestniczył w dyskusjach. Poniżej podajemy tytuły referatów przedstawianych w Polsce przez prof. Velimirowicza oraz daty i miejsca ich prezentacji:

- 1) **1991 Białystok** 20-21.09. VII zjazd Sekcji Geriatrycznej PTL - B. Velimirowić: Dilemma of medical and social costs with the changing population structure.- (wydano obszerne streszczenie polskie i angielskie)
- 2) **1995. Kraków** ; 9-10.11 – symposium PTG „Starzenie się ludności – stan obecny, tendencje, prognozy”- B. Velimirowić – udział w dyskusji
- 3) **1996 Łódź** ; 18-19.10. Konferencja PTG: „Przygotowanie do starości”; B.Velimirowić: „Vorbereitung auf das Alter”- (pełny tekst w pamiętniku konferencji)
- 4) **1997 Bystra Śląska**; 16-18.10. VIII zjazd PTG: „Odpowiedzialność za własną starość”; B. Velimirowić - udział w zjeździe
- 5) **1997 Rzeszów**; 9-10.05. Konferencja Akad. Pedagogicznej + PTG: „Problemy społeczne w okresie zmian systemowych w Polsce”; B.Velimirowić: „Jakość życia i komponenty standardu życia”, oraz „Konsekwencje zdrowotne i socjalne rozwoju demograficznego pod kątem osób starszych”. - (pełne teksty referatów w pamiętniku konferencji)
- 6) **1999 Łódź**; 15-16.10. konfer. Inst. Pedagogiki UŁ + PTG: „Przestrzeń życiowa i społeczna ludzi starszych”; B.Velimirowić: „Die Grundbegriffe der Oekologie alternder Menschen”;- (pełny tekst w materiałach konferencji)

(M. Dziegielewska): Profesora poznałam na konferencji w Krakowie w roku 1995. Ponieważ w tym roku jechaliśmy z mężem na stypendia naukowe do Wiednia, Profesor zaprosił nas w odwiedziny do siebie. Tak rozpoczęła się nasza wieloletnia przyjaźń z Profesorem i jego Małżonką. Profesor żywo interesował się wszystkimi przemianami, które dokonywały się w Polsce. W czasie każdych odwiedzin, zarówno naszych w Austrii, jak i Profesorostwa w Polsce, musieliśmy zdawać relacje z aktualnej sytuacji. Profesor ze szczegółami orientował się w naszej polityce i wielokrotnie rozważaliśmy nasze polskie transformacje. Jako doświadczony specjalista w zakresie organizacji zdrowia w wielu zakątkach świata dyskutował z nami, jaką drogą powinna pójść reforma polskiej służby zdrowia.

Udział prof. Borysa Velimirowicza w konferencjach naukowych organizowanych przez Polskie Towarzystwo Gerontologiczne podnosił prestiż tych wydarzeń, a jego zainteresowanie działalnością Towarzystwa w miły sposób stymulowało aktywność ówczesnego Zarządu PTG. Wykładał po niemiecku lub po polsku. Był wzruszający w posługiwaniu się językiem polskim. W roku 2005 Polskie Towarzystwo Gerontologiczne nadało mu tytuł Członka Honorowego PTG. W ostatnich latach prof. Velimirowić nie uczestniczył już w polskich spotkaniach naukowych ze względu na pogarszający się stan zdrowia.

Pisząc o dorobku naukowym - a był Profesor do ostatnich lat życia cenionym autorem i współautorem wielu podręczników medycyny - nie można zapomnieć o Jego pasjach pozamedycznych. Przede wszystkim - malarstwie. Z każdej podróży do różnych zakątków świata

powstawał jedyny w swoim rodzaju dziennik, składający się z pejzaży miejsc odwiedzanych przez Profesora. Malował świetnie, miał swoją technikę, ale często bawił się, tworząc obrazy malowane "impresjonistycznie", realistycznie lub naśladowując malarstwo cerkiewne czy japońskie. Bardzo bliskich przyjaciół obdarowywał swoimi obrazami i w ten sposób jego dzieła wiszą w mieszkaniach od San Francisco przez Europę (w tym Łódź i Białystok) do Tokio. Trzeba też napisać o jego miłości do kotów. W domu Państwa Velimirović zawsze przebywały dwa koty, traktowane iście po królewsku.

(M. Dzięgielewska): Profesor Boris Velimirović był wyjątkową osobą, o wielkim sercu dla przyjaciół. Ciężka i przewlekła choroba w ciągu ostatnich lat ograniczała Profesora coraz bardziej. Ostatni raz widzieliśmy Go na miesiąc przed śmiercią i choć nie mogliśmy długo ze sobą rozmawiać, jak to dawniej bywało, to pozostanie nam w pamięci jego uśmiech i radosny wyraz twarzy i oczu na nasz widok.

Wszyscy którzy mieli sposobność poznać prof. Velimirovica w Polsce, słuchać Jego wykładów i rozmawiać z Nim, pozostanie w pamięci nie tylko jako naukowiec ale także jako czarujący i przyjazny człowiek.